

sygn. akt II Ca 279/14

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lipca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy II Wydział Cywilny - Odwoławczy

w następującym składzie:

Przewodniczący - SSO Piotr Starosta

Sędziowie - SO Irena Dobosiewicz

SO Aurelia Pietrzak (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 18 lipca 2014 r. w Bydgoszczy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku Zakładu (...)w W. - Oddział w

B.

z udziałem B. C. i I. C.

o wpis

na skutek apelacji wnioskodawcy od postanowienia Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 28 lutego 2014 r. w sprawie (...), KW Nr (...)

postanawia:

oddalić apelację.

Sygn. akt II Ca 279/14

UZASADNIENIE

Dnia 27 stycznia 2014 r. Zakład (...)w W. Oddział w B. złożył wniosek o dokonanie wpisu hipoteki przymusowej w kwocie 5 659,26 zł w dziale IV księgi wieczystej Kw Nr (...). Do wniosku dołączono dwie decyzje Zakładu(...):

- z dnia 19.09.2013 r. stwierdzającą, że B. C. jest dłużnikiem wnioskodawcy i określającą stan należności z tytułu zaległych składek,
- z dnia 5.12.2013 r. wskazującą w części wstępnej I. C., stwierdzającą, że płatnik składek B. C. jest dłużnikiem wnioskodawcy i określającą stan należności z tytułu zaległych składek.

Do wniosku dołączono kopie dowodów doręczenia decyzji uczestnikom.

Postanowieniem z dnia 28 lutego 2014 roku Sąd Rejonowy w Bydgoszczy oddalił wniosek Zakładu (...)w W. – Oddziału w B. o dokonanie wpisu hipoteki przymusowej.

Sąd Rejonowy w uzasadnieniu orzeczenia wskazał, iż z treści księgi wieczystej Kw Nr(...)wynika, że jest ona prowadzona dla nieruchomości gruntowej. W dziale II tej księgi wieczystej jako współwłaściciele nieruchomości ujawnieni są uczestnicy I. C. i B. C. we wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej.

Z dołączonych do wniosku decyzji, wynika, że zobowiązany wobec wnioskodawcy z tytułu zaległych składek jest tylko uczestnik B. C..

Część orzekająca decyzji z dnia 5.12.2013 r. nie zawiera żadnego rozstrzygnięcia odnoszącego się do uczestniczki. Jedyne w uzasadnieniu decyzji powołano się na odpowiedzialność osób pozostających w związku małżeńskim z majątku osobistego płatnika oraz z majątku wspólnego płatnika i jego małżonka.

Sąd Rejonowy następnie wskazał, że podstawę do uzyskania przez Zakład (...)hipoteki przymusowej na nieruchomości stanowiącej własność zobowiązanego na podstawie doręczonej decyzji stanowi art. 26 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r., Nr 205, poz. 1585, ze zm., dalej: u.s.u.s.). Wskazując na treść art. 26 ust. 3a pkt 2 ust. 3c i 4 u.s.u.s. Sąd Rejonowy wskazał, iż podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w postanowieniu z dnia 9.01.2013 r., III CSK 69/12, że decyzja Zakładu (...), ustalająca wysokość należności z tytułu składek, doręczona dłużnikowi po zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece ustawą z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 131, poz. 1075), nie stanowi podstawy wpisu w księdze wieczystej hipoteki przymusowej na nieruchomości będącej przedmiotem współwłasności łącznej dłużnika i jego małżonka (OSNC 2013/7-8/93). Sąd I instancji podzielił stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uzasadnieniu postanowienia z dnia 9.01.2013 r., że podstawę wpisu hipoteki przymusowej na rzecz Zakładu (...)na nieruchomości będącej przedmiotem współwłasności łącznej zobowiązanego i jego małżonka może stanowić tylko tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko obojgu małżonkom, co wynika z treści art. 27 c ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (t.j. Dz.U. z 2012 r., poz. 1015, ze zm., dalej: u.p.e.a.).

Sąd Rejonowy zaznaczył, iż w niniejszej sprawie decyzja z dnia 19.09.2013 r. została doręczona uczestnikowi jako płatnikowi, a decyzja z dnia 5.12.2013 r. została doręczona uczestniczce, przy czym z uzasadnienia decyzji wynika, że doręczono ją uczestniczce jako małżonce płatnika. Treść obu decyzji wskazuje, że dotyczą one zaległości uczestnika w płatności składek. Sąd Rejonowy powołując treść art. 109 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 707, ze zm., dalej: u.k.w.h.) wskazał, że wierzyciel, którego wierzytelność jest stwierdzona tytułem wykonawczym, określonym w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym, może na podstawie tego tytułu uzyskać hipotekę na wszystkich nieruchomościach dłużnika (hipoteka przymusowa). Z mocy art. 110 u.k.w.h. podstawą wpisu hipoteki przymusowej może być również decyzja administracyjna, chociażby decyzja nie była ostateczna. W doktrynie i orzecznictwie utrwalone jest stanowisko, że aby uzyskać wpis hipoteki przymusowej w księdze wieczystej prowadzonej dla nieruchomości będącej przedmiotem współwłasności łącznej (bezudziałowej), wierzyciel musi dysponować tytułem wykonawczym, lub innym dokumentem określonym w art. 110 u.k.w.h., wystawionym przeciwko wszystkim współwłaścicielom nieruchomości. Potwierdził to także Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 17.04.2013 r., I CSK 433/12 (LEX nr 1341645), stwierdzając, że hipoteka przymusowa może zostać wpisana na podstawie dokumentu, który wystawiony jest przeciwko wszystkim osobom wpisanym w księdze wieczystej jako właściciele nieruchomości. Odnosi się to do każdego dokumentu, a zatem nie tylko do tytułu wykonawczego, ale także do nieostatecznej decyzji Zakładu (...)określającej wysokość zobowiązania dłużnika z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne. Sąd Rejonowy podkreślił, iż dołączona do wniosku decyzja z dnia 19.09.2013 r., określająca stan zaległości uczestnika z tytułu składek, jest wydana tylko przeciwko uczestnikowi. Fakt doręczenia drugiej decyzji z dnia 5 grudnia 2013 r. uczestniczce nie sprawia jednak, że istnieją podstawy do wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości objętej ich majątkiem wspólnym. Decyzja ta jest w części wstępnej zaadresowana do uczestniczki, ale w części orzekającej nie rozstrzyga o żadnej wierzytelności przysługującej wnioskodawcy od uczestniczki. Wskazanie uczestniczki jako małżonki dłużnika w uzasadnieniu decyzji z dnia 5.12.2013 r. nie sprawia, że jest to decyzja wydana przeciwko uczestniczce.

Sąd Rejonowy wskazał, że małżonek płatnika nie jest zobowiązany do uiszczenia należnych wnioskodawcy składek. Małżonek zobowiązanego, z mocy art. 29 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa w zw. z art. 31 u.s.u.s., odpowiada z majątku wspólnego za zobowiązania małżonka. Odpowiedzialność ta polega na znoszeniu

egzekucji z majątku wspólnego, a nie na obowiązku spłaty należności obciążających zobowiązanego. Nie można zatem uznać, że decyzja z dnia 5.12.2013 r. jest wystawiona przeciwko uczestnicze.

Sąd Rejonowy podkreślił, iż zgodnie z art. 27c u.p.e.a., jeżeli egzekucja ma być prowadzona zarówno z majątku wspólnego zobowiązanego i jego małżonka, jak i z ich majątków osobistych, tytuł wykonawczy wystawia się na oboje małżonków. Dopiero na etapie wydania tytułu wykonawczego małżonek zobowiązanego zostaje włączony do postępowania administracyjnego i uzyskuje możliwość zgłaszania zarzutów w sprawie prowadzenia postępowania egzekucyjnego (art. 27 § 1 pkt 9 i art. 33 u.p.e.a.).

W konsekwencji powyższego Sąd Rejonowy uznał, że w aktualnym stanie prawnym tylko administracyjny tytuł wykonawczy wydany na oboje małżonków może stanowić podstawę wpisu hipoteki przymusowej na rzecz Zakładu (...) w księdze wieczystej prowadzonej dla nieruchomości objętej wspólnością majątkową małżeńską dłużnika i jego małżonka i z tego powodu na podstawie art. 626⁹ k.p.c. Sąd Rejonowy wniosek oddalił.

Apelację od powyższego postanowienia złożył wnioskodawca domagając się dokonania wpisu hipoteki w kwocie 5 659,26 zł zgodnie z żądaniem zawartym we wniosku. Z treści uzasadnienia wynika, iż skarżący zarzuca Sądowi pierwszej instancji naruszenie przepisów prawa materialnego ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez ich błędną wykładnię i w konsekwencji nieprawidłowe przyjęcie, że dokumenty załączone do wniosku o wpis nie dają podstaw do ujawnienia hipoteki przymusowej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy słusznie wskazał, że zgodnie z treścią art. 626⁸ § 2 k.p.c. przy rozpoznawaniu wniosku o wpis badaniu sądu podlega jedynie treść wniosku, treść i forma dołączonych do wniosku dokumentów oraz treść księgi wieczystej. Przepis ten określa przy tym zakres kognicji sądu wieczystoksięgowego pierwszej instancji, jak i drugiej instancji.

Co do zasady wpis w księdze wieczystej zgodnie z art. 626⁸ § 1 k.p.c. jest dokonywany wyłącznie na wniosek i w jego granicach, chyba, że przepis szczególnie przewiduje dokonanie wpisu z urzędu - art. 626¹³ k.p.c..

Sąd pierwszej instancji rozpoznając przedmiotową sprawę dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, jak i następnie wyciągnął na ich podstawie prawidłowe wnioski natury prawnej, które Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własne.

Z treści odpisu pełnego działu drugiego księgi wieczystej Kw nr (...) wynika, że własność nieruchomości (lokalu mieszkalnego) przypada uczestnikom B. C. i I. C. we wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej.

Do wniosku o wpis w księdze wieczystej hipoteki przymusowej w kwocie 5659,26zł. wnioskodawca dołączył decyzję z dnia 19 września 2013r. dotyczącą zadłużenia uczestnika B. C. z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, oraz decyzję z dnia 5 grudnia 2013r. adresowaną na płatnika, a także na małżonka płatnika – uczestniczkę I. C.. Kopie decyzji doręczono uczestnikom postępowania.

Hipoteka przymusowa może zostać wpisana tylko na podstawie dokumentu, który jest wystawiony przeciwko wszystkim osobom będącym współwłaścicielami nieruchomości. Stanowisko takie wyraził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 17 kwietnia 2013 r. w sprawie I CSK 433/12 (Lex 1341645). Sąd Najwyższy zaznaczył także, że „ odnosi się to do każdego dokumentu, a zatem nie tylko do tytułu wykonawczego, ale także do nieostatecznej decyzji Zakładu (...)określającej wysokość zobowiązania dłużnika z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne”.

Sąd Okręgowy podziela argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, dotyczącą tego, że załączone przez wnioskodawcę decyzje odnoszące się de facto do uczestnika jako zobowiązanego do płatności z tytułu składek nie mogły skutkować uwzględnieniem wniosku. Prawidłowo Sąd pierwszej instancji wskazał, że decyzja zaadresowana na

uczestniczkę nie zawiera żadnego orzeczenia względem niej. Jedynie w uzasadnieniu decyzji stwierdzono, że małżonka płatnika ponosi odpowiedzialność z majątku wspólnego. Tak sformułowana decyzja nie jest decyzją wydaną przeciwko uczestniczce.

Reasumując, możliwość uzyskania hipoteki przymusowej m.in. na podstawie decyzji administracyjnej, o ile przepisy szczególne tak stanowią, chociażby decyzja nie była ostateczna, nie oznacza jednak, że można ją uzyskać na podstawie takiej decyzji jaką za podstawę podaje skarżący, a mianowicie – dotyczącej jedynie dłużnika, a doręczonej również jego małżonkowi.

W sytuacji, gdy dłużnikiem wnioskodawcy jest tylko jeden z małżonków, zaś wierzyciel zamierza uzyskać wpis hipoteki przymusowej na nieruchomości wchodzącej w skład majątkowej wspólności ustawowej małżeńskiej dłużnika i jego małżonka, winien dysponować tytułem wykonawczym wystawionym na oboje małżonków. Zgodnie bowiem z ugruntowanym w orzecznictwie stanowiskiem hipoteka przymusowa pełni rolę szczególnego środka egzekucyjnego, w szerokim znaczeniu, skoro zmierza do ułatwienia przyszłego postępowania egzekucyjnego poprzez zabezpieczenie interesów fiskalnych. Zatem do jej ustanowienia wierzyciel powinien dysponować tytułem prawnym wymaganym do wszczęcia i prowadzenia egzekucji (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 09.01.2013 r., III CSK 69/12, OSNC 2013, nr 7-8, poz. 93; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 05.01.2005 r. II CK 416/04, LEX nr 277087).

Skoro ustanowienie hipoteki przymusowej ma na celu ułatwienie przyszłego postępowania egzekucyjnego, to skutek ten może być osiągnięty tylko wtedy, gdy wierzyciel dysponuje tytułem prawnym wymaganym do wszczęcia egzekucji, co przemawia za przyjęciem, że podstawę wpisu hipoteki przymusowej powinien stanowić taki sam tytuł, jaki uprawnia do prowadzenia egzekucji. Względem na ochronę interesów fiskalnych wnioskodawcy w ramach postępowania o wpis hipoteki przymusowej nie może uzasadniać wpisu hipoteki bez tytułu wykonawczego przeciwko małżonkowi dłużnika.

Powyższe stanowisko znalazło wyraz w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który zaznaczył, że prowadzenie egzekucji administracyjnej z majątku osobistego zobowiązanego oraz z majątku wspólnego zobowiązanego i jego małżonka wymaga wystawienia administracyjnego tytułu wykonawczego przeciwko zobowiązanemu i jego małżonkowi zgodnie z art. 27c ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (tekst jednolity - Dz. U. 2012 r., poz. 1015 ze zm.; dalej „u.p.e.a.”) (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27.05.2010 r., III CZP 27/10, LEX nr 590606, por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2004 r., III CZP 33/04, OSNC 2005, nr 3, poz. 43, uchwały Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2002 r., III CZP 49/02, OSNC 2003, nr 9, poz. 115 i z dnia 18 marca 2005 r., III CZP 3/05, OSNC 2006, nr 2, poz. 27 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2004 r., II CK 274/04, "Izba Cywilna" 2005, nr 11, s. 57 i z dnia 27 maja 2010 r., III CZP 27/10). Pogląd ten wywodzi się z analizy art. 27c u.p.e.a. w powiązaniu z art. 29 § 1, art. 26 i art. 1a pkt 20 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (jedn. tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.).

Wprawdzie z treści art. 29 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jednolity – Dz. U. 2012 r., poz. 749 ze zm.) w zw. z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity – Dz. U. 2013 r., po. 1442 ze zm.; dalej: „u.s.u.s.”) wynika, że zobowiązany ponosi odpowiedzialność nie tylko majątkiem osobistym, ale także majątkiem wspólnym, jednak sposób realizacji tego obowiązku statuuje art. 27c u.p.e.a.. Przepis ten określa sposób włączenia do postępowania egzekucyjnego małżonka nie będącego zobowiązanym, którego prawa zostają jednak dotknięte tym postępowaniem i który jednak powinien mieć zapewnione warunki do należytej ochrony swoich interesów.

W konsekwencji, nie można podzielić stanowiska, że art. 26 ust. 3, 3a pkt 2 u.s.u.s. pozwala na ustalenie odpowiedzialności majątkiem wspólnym małżonków za należności składkowe, w sytuacji gdy dłużnikiem jest tylko jeden z nich.

Przepisy te w żadnym razie nie zwalniają wierzyciela od uzyskania administracyjnego tytułu wykonawczego przeciwko obojgu małżonkom dla uzyskania wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości objęte wspólnością majątkową małżeńską.

Wobec przedłożenia przez wnioskodawcę jako dokumentu stanowiącego podstawę wpisu - decyzji określającej stan zaległości jedynie dłużnika B. C. i braku decyzji wystawionej również przeciwko I. C., a zatem przeciwko wszystkim osobom wpisanym w księdze wieczystej jako właściciele nieruchomości, Sąd pierwszej instancji słusznie oddalił wniosek. Brak było bowiem podstaw do dokonania wpisu wnioskowanej hipoteki przymusowej.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z 13 § 2 k.p.c. oddalił apelację jako niezasadną.